

USZKODZENIA JATROGENNE

dr n. med. Karolina Kondej

Jatrogenia

- „pochodzący od lekarza”
„iatros” - lekarz, „genesis” – pochodzący
- użyte tu pojęcie „lekarz” należy rozumieć szerzej, obejmuje ono również innych pracowników służby zdrowia, np. pielęgniarki, masażystów, laborantów, farmaceutów, psychologów i innych uzdrowicieli

Jatrogenia

- **zachowania lekarza, które wywierają wpływ na stan psychiczny (jatropsychogenia) lub fizyczny (jatrosoomatopatia) pacjenta**
- **termin „jatrogenia” początkowo był neutralny (nie koniecznie oznaczał szkodę)**

Obecnie jatrogenny oznacza

- „niekorzystny” dla pacjenta następstwem leczenia



Urazy jatrogenne

- są to urazy spowodowane procedurą medyczną
- są przypadkowym działaniem niepożądanym lub powikłaniem wynikających z leczenia lub doradztwa

Choroba jatrogenna

- choroba będąca skutkiem interwencji medycznej



Możliwe przyczyny szkód jatrogennych to:

- uciążliwości związane z procedur medycznych
- ryzyko związane z procedurą medyczną
- działania niepożądane
- interakcje leków
- zaniedbanie
- błąd medyczny
- wybór „mniejszego zła”
- wypadki, nieszczęśliwe zbiegi okoliczności
- choroby wynikające ze stosowania nie do końca sprawdzonych metod diagnostyczno – terapeutycznych, farmakologicznych

primum non nocere

- "pierwsze nie szkodzić" jest ważną częścią etyki lekarskiej
- jatrogenne szkody lub śmierć spowodowana celowo, przez błąd lub zaniedbania personelu medycznego jest karalne w wielu cywilizacjach

Przykłady jatrogennych urazów:

- Ryzyko związane z lekami
 - Działania niepożądane leków
 - Nadmierne stosowanie leków, (np. powodujące oporność bakterii na antybiotyki, wywołanie nadczynności tarczycy po leczeniu suplementacyjnym niedoczynności tarczycy)
 - Interakcje pomiędzy przyjmowanymi lekami
 - Źle wypisana recepta, nieczytelne pismo lub literówka mogą powodować wydaniem niewłaściwego leków, w niewłaściwej dawce itp..
- Zakażenie szpitalne
- Wadliwe procedury, techniki informacyjne, metody lub urządzenia.
- Uszkodzenia pooperacyjne

USZKODZENIA JATROGENNE

- Jatrogenne uszkodzenia niekoniecznie wynikają z *błędów medycznych*, np. błędów popełnionych w chirurgii lub zalecenie niewłaściwej terapii.
- W rzeczywistości niekorzystne skutki danego leczenia są niekiedy jatrogenne. Na przykład radioterapia i chemioterapia są związane z agresywną terapią w wyniku których w kalkulowane są szkody jatrogenne, takie jak np. wypadanie włosów, niedokrwistość, wymioty i nudności, uszkodzenia narządów lub obrzęki limfatyczne, bezpłodność itp. Utraty funkcji wynikająca z usunięcia chorego narządu również liczy się jako jatrogeny uraza, np. jatrogena cukrzyca po usunięciu całej lub części trzustki.

Działania niepożądane

- Bardzo często jatrogenny efekt jest spowodowany *interakcją leków*, tj. gdy lekarz nie sprawdza wszystkich leków pacjenta i przepisuje nowe, które działają agonistycznie lub antagonistycznie. Działania niepożądane, takie jak reakcje uczuleniowe na leki, które są niezależne od lekarza, są także sklasyfikowane jako jatrogenne.
- Niektóre leki już w dawkach terapeutycznych są toksyczne same w sobie ze względu na ich mechanizm działania. Alkilujące leki przeciwnowotworowych, mogą spowodować uszkodzenia DNA zarówno zdrowych jak i rakowych komórek a przez to powstawanie nowotworów wtórnych. Inne leki mogą kumulować się w organizmie i przekraczać dawki bezpieczne np. melarsoprol i trypanosomozy mogą być przyczyną zatrucia arsenikiem .
- Działania niepożądane mogą pojawić się mechanicznie. Konstrukcja niektórych narzędzi chirurgicznych i diagnostycznych mogą powodować pewne działania niepożądane (takie jak uraz tkanek).

Psychologia

- W psychologii, uraz jatrogenny może wystąpić na skutek postawienia błędnej diagnozy, nieodpowiedniej komunikacji pomiędzy chorym i personelem leczącym, brak wyjaśnień procedur medycznych i brakiem zrozumienia przez pacjenta.

jatrogennego ubóstwa

- Meessen użył terminu "jatrogennego ubóstwa", aby opisać zubożenie wywołane przez opiekę medyczną. Zubożenie opisano dla gospodarstw domowych narażonych na wydatki na opiekę zdrowotną .
- Każdego roku na całym świecie ponad 100.000 gospodarstw domowych należą do ubóstwa ze względu na koszty opieki zdrowotnej. W Stanach Zjednoczonych, medyczne długi są główną przyczyną bankructwa. Pacjenci łatwo popadają w błędne koło – **choroba - nieskuteczne leczenie - konsumpcja oszczędności – zadłużenie - sprzedaż aktywów - ostatecznie ubóstwo.**

PYTANIA???

